

"סיפורי בוגי"

אותו זמן קצר לפני שיצא לביתו בחולון. כל שנותר לו לעשות היה להתקשר טלפוניית לביתו ולהודיע למשפחתו כי לא יוכל לבלות במחיצתם את השבת. במקום לצאת לביתו החל לרכוז חוליות להשלמת התקונים באותם כלי הרכב שנותרו בסדנה. ביום הכיפורים בשעה 14.00 יצא עם אנשיו לליווי חטיבות בדרכן לקו.

את רס"ן אהרון תפסה הכוננות ביום שישי, לאחר שחלק ניכר מיחידתו כבר יצא לחופשת יום הכיפורים. אהרון שהינו מפקד סדנה באזור המרכז קיבל הודעה טלפונית כי עליו להשלים את תקון כלי הרכב המצויים בסדנאותו ובמקביל עליו להרכיב חוליות טכניות ולשלחם ליחידות, בעיקר לחטיבות השריון.

בראש אחת החוליות האלה הועמד רס"ר ברוך. המשימה שהוטלה עליו היתה להרכיב מנועים אחדים בטנקים של חטיבה מסוימת שעמדה לנוע.

באותו יום שבת הסתרוב הצוער איציק כאריה בסוגר. הודעת הכוננות נמסרה בביה"ס לקצינים עוד ביום ו'. חלק מהצוערים שהיו במקום החלו להשלח כסיוע ליחידותיהם ואלו הנותרים ואיציק ביניהם, כססו צפורניים. איציק החל לחפש דרך לעזוב

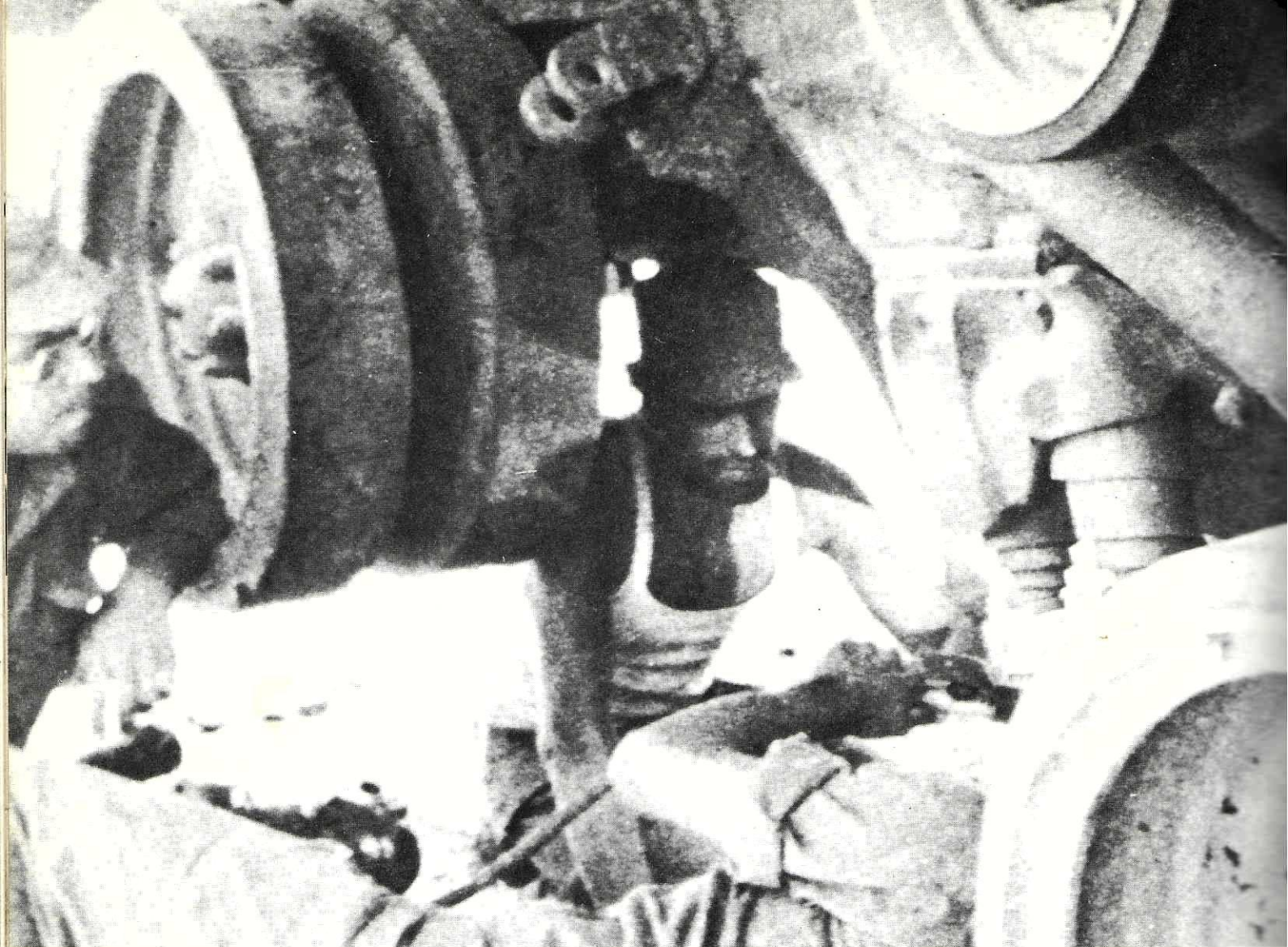
יום שבת. הששה לאוקטובר 1973. יום הכיפורים תשל"ד. בעוד רבים נמצאים בבתי הכנסת או נחים בבתיהם, כבר התנהלה פעילות קדחתנית ביחידות חימוש רבות. האתרעה על כוננות נתקבלה בפיקוד המרכז עוד ביום ה' בלילה. חטיבות שריון אחדות החלו כבר להתארגן. מחסני החירום פתחו שעריהם ושדרות טנקים החלו להעריך למסעם הארוך.

במקביל החלה ההערכות בסדנאות חיל-החימוש. מרבית הסדנאות היו בכוננות מיום שישי, ערב יום הכיפורים, בשעות הצהריים. יחידות חימוש אחרות כבר החלו בגיוס המילואים שלהן.

רס"ן יצחק היה בכוננות עוד מיום ה'. רס"ן יצחק המשרת במסגרת פקוד המרכז החל לעבור ביחידות הטנקים כבר ביום ו' ערב המלחמה. מטרתו היתה לעמוד מקרוב ולבחון כיצד מתארגנות ומצטיידות יחידות אלה.

למחרת היום משהחלו הטנקים בתנועה ליעדם התחילו ההודעות לזרום אליו באמצעות חוליות הביקורת הפיקודית.

סרן יעקב, מפקד סדנה, היה בכוננות מיום ו'. ההודעה תפסה

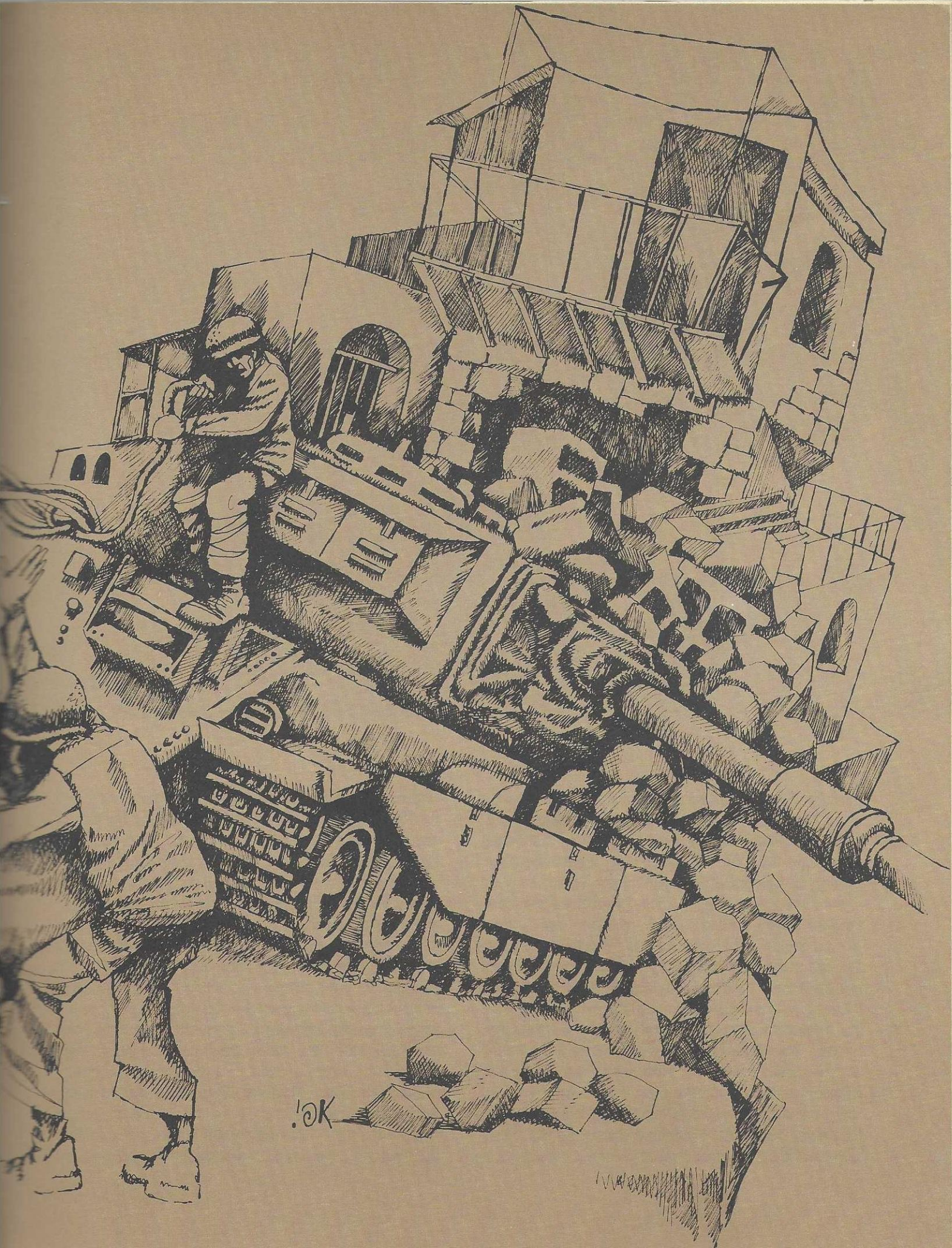
נגשות כזאת, אחר דרס כלי-רכב אזרחי (הטנקים נעו בשטח מאוכלס, בנוי ובשטחים עירוניים) וצוות הטנק הפעיל מטפים וכיבה את הדליקה בכוחות עצמו, אך יש צורך לבדוק אם הטנק כשיר להמשך הדרך. כשהגיעו דיווחים על טנקים שירדו מן הדרך, שירדו לתעלות או לואדי — כבר היו כל החוליות ערוכות ומוכנות לבעיות כאלה. כך התברר שבדרך ליריחו — הטנקים חלפו בירושלים המזרחית בדרכם לבקעה — בכפר אבו-דיס, ירד טנק מן הכביש כשלא "לקח" היטב סיבוב חד, החליק והתדרדר לעבר הוואדי. בית בן קומה אחת בכפר, בית שנבנה היטב ובעל יסודות מוצקים — עצר את הטנק ולא הניח לו להתדרדר מטה מטה, לעומק גדול. המקרה קרה ביום הכיפורים אחר הצהריים, ההודעה ציינה שטנק צנטוריון פגע בבית וישנם הרוגים. צריך היה לפנות את הטנק במהירות כדי למנוע תסיסה והתמרמרות בקרב התושבים הערביים. רס"ן יצחק הגיע למקום יחד עם אנשי מקצוע, קיווה שבעזרת טנקים שחולפים בכביש יוכל לחלץ את הטנק התקוע. "כש-הגעתי, עמד צוות הטנק והמתין לי על הכביש. הטנק היה נעוץ בבנין, בעומק של 30 מטרים מן הכביש ובאמת, קשה

את הבסיס ולהגיע ליחידה חימושית שם יוכל לסייע בכישוריו כחמש צריח.

"הבית עצר את הטנק"

מיד כאשר הורו לטנקים לנוע על שרשרותיהם ובמהירות, הערכנו שתהינה תקלות בדרך וחייבים היינו להערך לקראתן, לפתור אותן ולאפשר לטנקים לנוע קדימה יהיה אשר יהיה — מספר רס"ן יצחק. אחרי הכל נסיון של 23 שנים בצה"ל אינו דבר של מה בכך. ואמנם ברגע שהחלו להגיע הדיווחים של טנקים שנתקעו בדרך מיד יצאו החוליות הטכניות בדרכם אל מקומות התקלה. מסביר יצחק "הטנקים, מהווים מסה של 52 טונות ואלה נעו במהירות של 30 קמ"ש — כל אלה יוצרים בעיות של תנועה ואנרציה, ובשל האנרציה הזאת נוצרות בעיות כאשר טנק אינו מצליח להעצר, נע קדימה עוד כמה מטרים, ודי בכך כדי לפגוע בטנק שלפניו, והנה — שתי בעיות טכניות שצריך לפתור ומהר".

החוליות הטכניות קיבלו דיווחים שטנק נדלק, כתוצאה מהת-

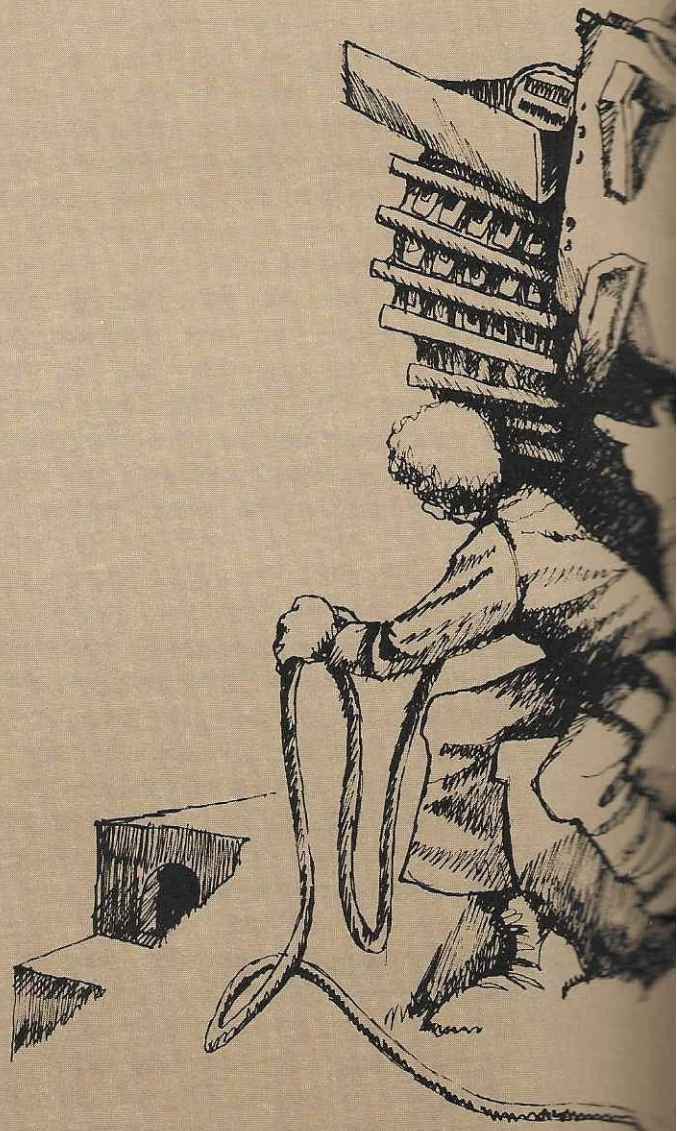
היה להאמין שהבית משמש לטנק משענת, מונע ממנו לצנוח אל הוואדי. היה אתנו משמר הגבול שמנע מן האנשים שבכפר לסגור עלינו. התברר שהטנק פגע בבית, שמרבית דייריו הספיקו לפנותו אך ילדה קטנה נפגעה, נהרגה והיא מתחת לטנק. המצב היה מתוח. המשטרה שמרה על הסדר והרגיעה את הרוחות. בעוד אנחנו מתארגנים לקראת פעולת החילוץ המסובכת".

הכל פונה תוך שלשה ימים

ב יום הכיפורים בשעות הצהריים כבר גייס רס"ן אהרון את המילואים, והמכונאים המגויסים היוו תגבורת רצינית לטיפול בטנקים ובנשק כבד. "נאמר לי שעלי להחזיר את הטנקים לכשירות, ומיד. היו טנקים שעמדו כמעט מפורקים והמכונאים עבדו במרץ כה רב, עד כי הצוותים נתבקשו לעמוד ליד הטנקים, לקחת אותם מיד עם השלמת התיקון" — נזכר אהרון. בעוד מספר חוליות עוסקות בהשלמת התיקונים של כל כלי הרכב שהיו בסדנא ("תיקונים נקבעו ליום א' וליתר ימי השבוע. שום דבר לא בער כשתוכננו התיקונים. כעת, כאשר בער היטב — הושלמו התיקונים במהירות שלא תאומן") החלו להגיע הצוותים של הטנקים, של תותחים מתנייעים ושל כלים אחרים. משאיות זרמו אף הן לסדנא ובעוד כלי הרכב נמסרים, לאחר השלמת התיקון, היו הצוותים מזוודים אותם, מחמשים ומתדלקים. חלק מהטנקים הועלו על מובילים. מי שלא ציפה למוביל — התניע והחל נוסע על הזחלים. 3 ימים לאחר שפרצה המלחמה שוב לא היה גם כלי-רכב אחד בסדנא הגדולה.

אם יקרע הכבל...

ר ס"ן יצחק, כזכור, החל להתארגן לפעולת החילוץ המסובכת. ראשית נמסרו הודעות דחופות להביא למקום ציוד-חילוץ. הגיעו כבלים ואמצעים של העברות-כוח בכבלים ולפנות ערב, במוצאי יום הכיפורים הגיע הציוד הדרוש. לא היתה ברירה, צריך היה לחסום את הכביש כדי לבצע את העבודה. בו בזמן זרמו הכוחות שלנו בדרך ליריחו, וקשה היה לנו לעבור. כי מדי פעם חייבים היינו לפנות את הכביש. טנקים שהיו בתנועה בדרך לקו חלפו על פנינו, ולנו היתה אפשרות לגייס לעזרתנו טנקים שהתקלקלו ואנו תיקנו אותם. היצבנו את הגוררים שלנו על הכביש והורדנו לעבר הטנק את כל הכבלים שיכולנו לגייס. "אנשי הצוות של הטנק לא היו במצב שיוכלו לסייע לנו. לא סמכתי עליהם. הוריתי לכוון הטנקים שלי, שלמה צל, לשבת ליד ההגאים של הטנק. לשנינו היה ברור מה יכול לקרות, כאשר הטנק ינוע קדימה וכבל עלול להיקרע. אז היתה ההידרדרות של הטנק עלולה להיות מושלמת, עד למעמקי הוואדי, והתוצאה — איש לא יותר בחיים. ברור היה גם, שאם הכבל יקרע, 'גלח' הטנק שורה של בתים בכפר, יקחם עמו אל התהום" — מסביר יצחק. לאט לאט החל הטנק הנגרר להתקדם לעבר הכביש. כאשר הגיעו קצות שרשרותיו עד לפני הכביש — נוכחנו לדעת שזה לא יילך יותר. עד כאן. 2 הטנקים ששימשו לנו גוררים — מיצו את כל יכולתם. "הנענו את המנוע של הטנק הפגום,

3 ימים. אבל הפעם, תוך זמן קצר ביותר גמרנו את העבודה. הצוותים נכנסו לטנקים ויצאו לדרך, עם השיירה כולה". ביום א' יצא ברוך לסיור בצירי התנועה. הוא בראש ומאחוריו במשאית יושבים ה-8 שהיו כבר היטב היטב בדרך לקראת הכינוי שבדק בהם: 8 המזוהמים, אלא שעדיין לא היו כה מזוהמים.

את הטנק הראשון שיצא מן התקן פגש ברוך בדרך לרמאללה. איך אומרים המכונאים? "הלכה" לו המיסרת. בדרך כלל במוסך, כאשר הטנק עומד ישר והוא מאוזן, אין בעיות. תיקון שיגרתי. כאן בדרך כשהטנק ניצב "על העוקם", יש בעיות. משחררים לחות-פלדה כדי להגיע למיסרת, לחצים ומות-חיים, ומשתדלים לעשות את הכל שדרוש רק מהר יותר. ויורדת החשיכה ולא רוצים ל"סחוב" זרם מהמצברים של הטנק שמא יתקשו להניעו לאחר התיקון. אז ישנם פנסייד וכך עובדים. וה-8 של ברוך לא כל כך מומחים בתחילת המלחמה בעינינו הטכניים של סנטוריון המשופר אבל הם לומדים מהר. התמצאו, ולא הסרה התלהבות, ממששים בחשיכה ושומעים עצות ותוך 3 שעות יושב כבר הצוות בפנים וקדימה להצטרף אל הלוחמים.

נוסעים הלאה והאנשים אולי כבר רעבים ואולי קצת עייפים אך מי שם לב לכך. עוד כמה קילומטרים ונתקלים בטנק שעומד בצד. ברוך יורד ושואל מה קרה. קרה — אומרים הטנקיסטים, שלטנק הזה "נגמרו" המעצורים. וברוך והאנשים מפרקים את המערכת של המעצורים ומבצעים בתנאי-שדה עבודה משופרת. מוציאים את התופים ומשייפים את הסנדליות (ולא היה לו לבושתו הרבה נייר-זכוכית והוא משייף את הסנדליות על הדופן של הטנק, והכל בחושך). היו לו חלקי-חילוף והוא משתמש בחדשים ואין בעיות של "רוץ למחסן או תביא הוראת-הוצאה", אלא הכל פשוט וחלק ומהר. בעיקר מהר.

לפנות בוקר כאשר רואים כבר את קרני השמש הראשונות מתניע הצוות של הטנק את הכלי, ועושים נסיון-דרך קצר והמעצורים עוצרים לא נורמלי. הצוות מודה לברוך ולאנשיו, שכבר נופלים מן הרגליים מעייפות, וממשיך במעלה הדרך.

המוביל ריחף באויר

ביום השלישי למלחמה קיבל טרן יעקב הודעה ממשטרה צבאית שמוביל-טנקים התהפך יחד עם הטנק שגרר, במעלה בית-חורון. בכביש לטרון-רמאללה, לא הרחק ממחנה X. מסתבר שהמוביל איבד את הבלמים, הנהג לא הצליח להתגבר על הסיכוב שבכביש וצנח בואדי בעומק ניכר. הטנק, מדגם צנטוריון, נפל והתהפך והעגלה והגורר עליו. המוביל, כך ציינו מאוחר יותר עדי-ראייה — כאילו ריחף באויר שעה שסטה מן הכביש וצנח לאחור מכן ברעש גדול לעומק של כ-30 מטרים בתוך הוואדי. נהג המוביל היה לכוד בתוך תא הנהג. עזרו, כך סיפרו, הצליח לקפוץ מן המכונית בעת צניחתה. העוזר נפצע והועבר לבית חולים לטיפול. בינתיים קשה היה לדעת אם הנהג הלכוד בתאו עדיין בחיים. גג התא היה כה מחוץ עד כי אי אפשר היה להבחין בנהג שבפנים, ומאידך גיסא קשה היה להאמין שלאחר נפילה כה קשה עדיין חי הוא. למקום הגיע גרר נוסף אך גם הוא לא יכול לעשות דבר. "נסינו

למזלנו הצלחנו לעשות זאת והמנוע פעל. כך, כששלושת הטנקים — שני הגוררים וזה הפגוע — פועלים בתיאום מלא — הצלחנו לחלץ את הטנק העקשן. היה חושך ונעזרנו בתאורה של הכלים שהיו בשטח. כך עסקנו כ-10 שעות בחילוץ, והצלחנו".

מאוחר יותר התברר כי פרט לילדה שנהרגה, לא נפגע איש מבני הכפר. המשטרה קיימה מגעים עם זקני הכפר ועם המוכתר, סדרו עניני הפיצויים, והכל בא על מקומו בשלום.

ברוך ושמונת המזוהמים

אולי הינך נזכר בסרט "שנים-עשר הנועזים", לפני שהמתרגמים בישראל נתנו לו שם כיד הדמיון הטובה עליהם, כולל תיקונים קלים. השם המקורי דיבר ב-12 המזוהמים והשם דבק מהר מאד במכונאים לבושי הסרבליים של רט"ר ברוך, שכעבור שלושה ימי לחימה בצירי-התנועה היו מזוהמים עד כדי כך, שהשם התאים להם, אם לא יותר מזה.

ואולם ביום השבת כאשר יצא רט"ר ברוך בראש חוליתו להתקין 4 מנועים בטנקים לא חשב בדרך כלל על הופעתו החיצונית "צריך היה להכניס ארבע מנועים ומהר". "לקחת משאית ושמתה בה כל מה שהיה צריך כדי להרכיב את המנוע-עים ויצאנו עם 8 מכונאים למקום". אלה הם ה-8 שעבדו עם ברוך בימי המלחמה ללא לאות, עד שנרדמו בעמידה וגם אז רק כאשר החזיקו מפתח או מברג ביד.

ברוך והצוות הגיעו אל החטיבה ומיד התחילו לעבוד. נזכר ברוך: "היתה שם המולה לא נורמלית. באו אנשים וזיזו טנקים ויצאו לדרך, ונראה היה שרק אנחנו חסרים להם שם. לידינו עמדו אנשי הצוותים של 4 הטנקים שהיו ללא מנוע ולחצו עלינו למהר. להכניס 4 מנועים זו עבודה נורמלית של

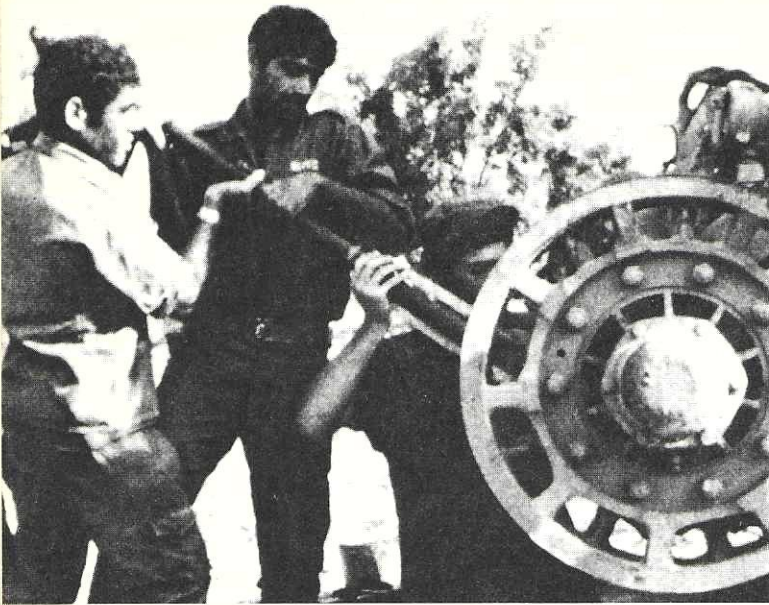
להפוך את תא הנהג של המוביל על פיו, בעזרת הכננת והכבל, אך לא הצלחנו, מספר טרו יעקב. "החושך לא הקל עלינו את המלאכה, העלינו אור בפנסים שהיו עמנו והזמנו טנק, שאולי יצליח לרדת לואדי ולנסות לייצב את תא הנהג של הגורר. מפקד יחידת שריון הורה לאחד מצוותי הטנקים שלו להוריד טנק ממוביל, ולהעמידו לרשותנו. ביקשנו מנהג הטנק להיכנס לשטח מסביב, להתקרב אל המוביל ולמשוך בכבל שלו את תא הנהג". הטנק החל יורד בתהום והנהג נרתע, סירב להמשיך לרדת, מה גם שהיתה בו תחמושת. "ביקשתי להניח לי לנהוג בטנק, ידעתי שיש בו תחמושת וכי מיכליו מלאים בנזין. ניצוץ אחד — ואני עולה בסערה השמימה. אבל נכנסתי ונהגתי. סנטימטר אחר סנטימטר. זה נראה לי כמו שנה. פחדתי ומי לא היה מפחד? היתה לי הרגשה שרק אני יכול לעשות זאת ולא רציתי לסכן את אנשי. חשבנו שאולי נצליח לחלץ את הנהג, אולי הוא בחיים. אילו ידענו שמת מזמן, אולי היינו נוהגים ביתר זהירות, לא מסתכנים כפי שעשינו זאת. אך חשבנו שהוא חי וזה דחק בנו. ירדתי עם הטנק וחיברנו כבל. נסעתי לאחור והפכתי את תא הנהג. כך הצלחנו לחלץ את גופתו של הנהג.

תקלות לא חסרו

כאשר ניתנה ההוראה לטנקים לנוע על שרשרותיהם, היה זה רס"ן אהרון שנדהם. "הפקודה ניתנה ואם גם היתה נוגדת את התפיסה הטכנית שלי, שכן אני יודע מה קורה לטנק כשהוא נע למרחק רב על שרשרותיו — זו היתה הפקודה ועלי לבצע. אך מי ששקל הוראה זו, שקל נכון. הדחיפות בהבאת הטנקים לחזית היתה כה גדולה, עד שצריך היה להחליט, שמי שיגיע — יגיע והעיקר היה להגיע. משום כך חייבים היינו אנו בחיל החימוש לתת את מיטב השירותים לטנקים שנעים בכבישים, להביא אותם ממש על כפות הידיים עד ליעד שלהם". בכבישים, ב-5 צירים שעליהם הופקדו אנשיו של רס"ן אהרון, נעו שרמנים בעלי מנוע דיזל, צנטוריונים שמונעיהם מנועי בנזין, תותחים מתנייעים "פריסטים" בעלי מנוע "קונטיננטל" בנזין, וכל אלה נעו קדימה וצריך היה להחזיק מלאי של חלפים, לכל הסוגים המגוונים והשונים, וכלי-עבודה והעיקר אנשים שיודעים את המלאכה ומסוגלים לעבור מסוג רכב אחד למשנהו ללא בעיות. צירי התנועה של הטנקים היו ארוכים ביותר, חלקם יצא מאיזור ירושלים, חלק אחר נע דרך מרכז הארץ אל ירושלים. אורכם של הצירים והכבישים כשהם לעצמם — הבהיר ללא קושי, שתקלות לא יחסרו ומכאן עבודתם של אנשי החוליות, ללא לאות ביום ובלילה, ויעידו על כך צוותים רבים או אפילו כולם, שאילמלא היו החוליות פרושות היכן שפרשו אותן — ספק אם הכוח היה מגיע כמעט ללא בעיות, אל היעד.

המצב היה מסוכן

מססיים טרו יעקב את מבצע חילוץ המוביל מן התהום, נגש לטפל בחילוץ הטנק שהיה תחתיו. הטנק היה מונח על קרקעית הוואדי ועגלת המוביל מעליו. מצבו של הטנק בתוך הוואדי היה קשה. הדלק נשפך והציף

את הטנק. בפנים היתה תחמושת. החומצה מן הסוללות החלה מכרסמת בנחושת של הפגזים. המצב היה מסוכן. אך צריך היה לחצו. אי אפשר היה לעשות זאת באמצעות הגררים שלנו, וטנקים לא רצינו לעכב, כדי לחלץ טנק שיצא ארעית מכשירות קרבית. המתנו עד למחרת היום ובאו 2 טרקטורים ענקיים מדגם די.9. ובעזרתם הפכנו את העגלה ואחר כך את הטנק, והעמדנו אותו תחילה על צידו.

הוצאנו את התחמושת שהיתה בו ולאט לאט משכנו והוצאנו את הטנק, שהוצב על שרשרותיו עד לשפת הוואדי. אחר כך העלינו אותו אל הכביש ומשם אל מוביל שהמתין לו. הטנק הועבר לסדנה ושם נדרשו כ-30 שעות עבודה מאומצת להחזירו לשיירות. את העגלה הצליחו האנשים להחזיר לתקן. בא גורר והעבירה לתיקונים קלים, אחר העמיסו עליה טנקים והיא פעלה כשורה.

המלחמה תברח לו!

אותו זמן כבר נעו אנשיו של ברוך, כנראה רק מכח האנרציה. כעת כבר היו מזוהמים היטב, אלא שלא ידעו עד כמה מזוהמים יהיו כאשר יחליפום, כעבור כמה ימים ללא שינה וכמעט ללא מנוחה.

כמה קילומטרים במעלה הדרך נתקלים ברוך ואנשיו בטנק שפרס זחל. זה היה גם שקוע בחול. המכונאים פרסו את הזחלים והעלו עליהם את הטנק. מפקד הטנק היה כה חסר סבלנות להצטרף אל יחידתו שקפץ למעלה התניע ורצה למהר ולנסוע בעקבות האחרים שלפניו. ברוך עוצר אותו, מסביר לו שהמעצורים חלשים, שיסע בהילוך שני, שיגיע עד ג'נין ויכנס שם לסדנא לתיקון יסודי יותר. הבחור חסר סבלנות ואינו מוכן לשמוע. המלחמה תברח לו, כך היה סבור. במקום זאת לא הרחיק לכת. ירד לתעלה והתהפך.

הדרך אצה לברוך, היה עליו לטפל בעשרות תיקוני דרך, ולא תמיד היו בידי הצוות של ברוך הכלים המתאימים לביצוע התיקון. "היינו מאלתרים וכשלא היה כבל מתאים, היינו משתמשים בחבל. חסרו מפתחות או כלים מורכבים יותר —

לכביש. "נסינו לפעול בעזרת הגרר אך זה לא הלך. עבדנו ביום ובלילה. היה שם ילד ערבי כבן 10, שהינו במטעים של הוריו. הוא דאג לנו, הביא לנו קפה ואוכל".

העבודה נכנסה להילוך גבוה אך הגרר הפגין חולשה רבה. אי אפשר היה, גם בעזרת כבלים והעברת-כוח, להזיז את הטנק. האנשים חפרו סביבו, פינו את החול, ניסו גרירה קדימה וגרירה אחורה. שום דבר לא עזר. אחר כך נגזר פין הבטחון של ה"ריאו" והגרר יצא מכלל פעולה. הצוות תיקן זאת, אך היה ברור שכך לא ילך. משכם התקשר אהרון שישלחו לו טנק חילוץ "שרמן", וזה אורך זמן עד שהטנק מגיע. בינתיים התמקמו אנשי החוליה בקרבת מקום, מצפים לטנק החילוץ וכשהגיע — חולץ הטנק שנתקע מעבר לכביש, תיקנו אותו והוא החזר לשירות.

120 טון והטנק לא זז

לנוח, זו מילה יפה! כמעט שלא היתה מוכרת בלקסיקון הפשוט של רס"ן אהרון וחוליותיו מאז תחילת המלחמה חלפו ארבעה ימים שבהם עבדו אנשיו, למעשה, ללא הפסקה כשהם מנצלים כל הפוגה שנבעה מחוסר כלי מסויים כדי לאזור כח. משימתם כמעט הושלמה. מתוך שלשת הטנקים שהתהפכו נותר לחלץ את הטנק שהיה בתוך הואדי. צריך היה, תחילה, להפוך אותו על הזחלים. הורדנו כבלים למרחק של 100 מטרים. כאשר התיישב הטנק על זחליו, ניסו לחלצו והוא היה נע כמה מטרים, הכבל היה נגזר והטנק היה שב למקומו במעמקי הואדי. זה לא היה מובן. כי הפעילו כוח-משיכה של 120 טונות ויחד עם זאת נשברה הכננת וכל פעולת החילוץ הסתיימה זמנית. למחלצים היה ברור שבלי עזרה של טנקים לא יוכלו לחלץ את הטנק התקוע. היו טנקים שבתקונם בדרך עסקו חוליות אחרות של חימוש, ואלה עתידים היו להגיע למקום

גם על כך התגברנו. עבדנו בתנאים שקשה לתאר. בחושך, לאור פנסים, בחול — וכאשר נופל בורג או אום לחול — לך עם מסננת ורק אז תמצא אותו. אבל יותר מכל נלחמנו בעייפות וברצון לישון. החברה שלי לא ישנו איזה שלושה לילות ועבדו בלילות כבימים. את צרכיהם עשו מהר כדי לשוב ולעבוד, להוציא מה שיותר טנקים מתוקנים, שיוכלו להמשיך בדרך לחזית. בגדי-העבודה שוב לא היה להם צבע מוגדר, אולי שחור או נכון יותר מלוכלך — כזה היה צבעם. לא החליפו בגדים ואם קראו להם, מזהמים, היתה סיבה טובה לכך".

ביום הרביעי נעו החברה כצללים, אך כשנקרתה להם עבודה — טנק שצריך היה להפעילו כדי שימשיך לנוע — עשו זאת בקהות-חושים מוחלטת, אך עשו זאת היטב והטנק המשיך לנוע. כשנרדמו האנשים עם כלי העבודה בידיהם, בעמידה, הורה להם ברוך לנוח קמעה, כמה שעות כל אחד, כדי שלא לפגום במהלך התקין של העבודה. רק אחד החזיק מעמד ולא נרדם גם ביום הרביעי. בני, רב"ט, בן 19, המשיך לעבוד והיה האחרון שהלך לנוח.

הגרר הפגין חולשה

כאשר הרכבנו את החוליות חשבנו שהצוות יהיה קצר וגם לא התרגשנו מנושא הבעיות, חשבנו שתוך זמן קצר נפתור אותן. לא עלה בדעתנו אלו בעיות ניצבות בפנינו — מציין רס"ן אהרון. הבעיות שנתקלנו בהן התגברו והלכו. אנשי החילוץ של רס"ן אהרון המשיכו לצומת ג'נין-סנור. בדרך זו היו 3 טנקים הפוכים: אחד התהפך במרכז הכביש, השני התהפך על צריחו בתוך ואדי, השלישי נפל לתעלה. זה היה טנק שהחל את דרכו במזל-רע. היה זה הטנק ששיפצו את בלמיו והורו למפקדו לנסוע בזהירות עד לשכם, שם יכנס למוסק. המפקד, אצה לו הדרך למלחמה והנסיעה האיתית עלתה על עצביו. כשהדהיר את הטנק — לא החזיקו הבלמים מעמד והתהפך. מפקד הטנק נטל את החגור שלו, עצר טרמפ ויצא לבדו להצטרף אל הלוחמים.

צוות החילוץ ידע את מגבלותיו של הגרר שעמו, ומשום כך החל קודם כל לפנות את הטנק שהתהפך על צידו באמצע הכביש. על הכביש עמד ריחו הכבד של הבנוין שנשפך. בטנק היתה תחמושת ועדיין היה בנוין במיכלים. כאשר גוררים פלדה על הכביש, עלולים להתפרץ ניצוצות, וזה מסוכן. בא בוחן תחמושת וסייע בהוצאת התחמושת. אין זו תחושה נעימה להכנס לטנק המוטל על צידו, כשמסביב בנוין, ובפנים תחמושת ופגזים ורימונים, ודרוש ניצוץ אחד מלבד כדי שהכל יעלה בסערה השמימה. אבל, אנשי החימוש עשו זאת.

תחילה הובא למקום חול רב, והאנשים שפכו חול על הבנוין שדלף על הכביש ומסביב לטנק. בדרך כלל כדי לייצב טנק כזה ולהעמידו על שרשרותיו — דרושים שני טנקים: האחד למשיכה והשני לבלמת הנפילה. במקרה הנוכחי צריך היה לפעול עם הגרר לבד. את הכביש צריך היה לחסום לתנועה. לאחר מאמצים ובעיקר תושיה רבה, הועמד הטנק על שרשרו-תיו. בסופו של דבר המתין הצוות שלו עד לבואו של מוביל, הטנק הועלה על מוביל והועבר לטיפול בסדנא שבעורף. כעת הגיע תורו של הטנק השני, שהיה מוטל על צידו אך מעבר

גלגל המתח השמאלי נתלש עם צירו. מגיני המזקורם היו פזורים וחלקים קטנים אחרים נפוצו לכל עבר. היה צורך לנסות שנית לחלץ את הטנק. אך הערב ירד והחשכה השתררה מסביב. "חזרנו לסדנה, כדי להעריך ולהתארגן מחדש עם כלים מיוחדים וחלקי החילוף הדרושים" אומר רס"ר ברוך. החוליה ארגנה את הציוד עוד באותו לילה. מספר איציק: "התחננתי בפני מפקדי הסדנה לצרפני אל אחת החוליות לתקן הטנקים, והצלחתי. צורפתי חוליה שאמורה היתה לחלץ את הטנק מהתהום. התארגנו עד 2.00 בלילה, כשהקו המנחה היה להציג טייד בכל הכלים שייאפשרו לתקן את הטנק. העמסנו על 2 כלי רכב גלגלי מתח, זרועות, חביות מים למערכת הקרור של הטנק, חלקי חילוף וכלי עבודה. עם אור ראשון יצאנו לדרך. כשהגענו למקום החלטנו, לרדת ולבדוק מה מצב הטנק, חוותי הירידה זכורה לי היטב. ירדנו אחד אחד, הדרך למטה היתה קשה ומסוכנת ביותר. החלקנו ובלמנו, המדרון היה זרוע רגבי עפר ואבנים כך שקשה היה שלא להתדרדר. הנעלים התמלאו בחול וחלקיקי אבנים דבר שהקשה עוד יותר על בצוע המשימה. באותו רגע חשבתי איך אעלה או ארד עם ציוד כלשהו — הרי זו משימה בלתי אפשרית.

ארבע פגזים פרובלמטיים

ממבט ראשון נראה הטנק פגוע אנושות, מעוך. בבדיקה שניה מקצועית יותר, מצאנו כי יש להחליף את גלגל המתח על כל מיכלליו ולבצע תקוני מסגרות על-מנת לשחרר את הצריח התפוס. עבודת המסגרות כללה חיתוך וריתוך תאי הזיוד המעוכים שהפריעו למהלך הציוד התקין.

לשם ביצוע עבודת הרתוך היה צורך לפנות את התחמושת מתוך הטנק. מאחר שבוחר תחמושת לא היה במקום לקחתי על עצמי את הסיכון בפינוי התחמושת מן הטנק. הוצאנו בזהירות רבה את כדורי המקלע, הרימונים ופגזי התותח. עמדנו בשרשרת כפועלי בנין. אני בצריח, חברי מחוץ לצריח, כאשר הפגזים מועברים בזהירות מאחד לשני. חלק מן הפגזים היה מאוחסן בתאים שבריצפת הטנק וכדי להוציאם היה הכרח לצודד את הצריח. הציוד היה קשה ביותר. סובבתי את ידית הצודד בשתי ידי בעוד חברי משתררים בעזרת לומים את כנפי הפח וארגזי הזיוד המקומטים אשר "תפסו" את הצריח. לבסוף נותרו 4 פגזים פרובלמטיים שנתקעו בכוורת מתחת לתותח.

ארבע הפגזים שנותרו היו פגזי נפיץ שכל פגיעה קטנה בקצה הפגז עלולה היתה לגרום להתפוצצותו. ניסינו להוציאם מהכוורת המעוכה בדרכים שונות. נשארנו שניים בטנק בעוד השאר התרחקו. לאט ובזהירות בעזרת לום לחצנו על כרכוב התרמיל, והוצאנו אותם אחד אחד. לאחר הבדיקה הראשונית החילנו להוריד כלי עבודה וחלקי חילוף למטה. הורדת הכלים היתה מבצע בפני עצמו. שלשלנו חבל ארוך למטה כאשר קצהו העליון רתום לעוגן אשר נאחו באחד משני הטנקים שנותרו על הכביש. תחילה חשבנו לשלשל הכלים בעזרת החבל. אך העפר התחוח מנע זאת. במקום שארגו הכלים יחליק במדרון — נתקע בעפר. לא ראינו ברירה אלא להוריד הכלים אתנו כאשר ביד אחת אחזנו בחבל העוגן, והיד השניה נושאת בציוד. כך ירדנו אחד אחר השני, נושאים את החלקים

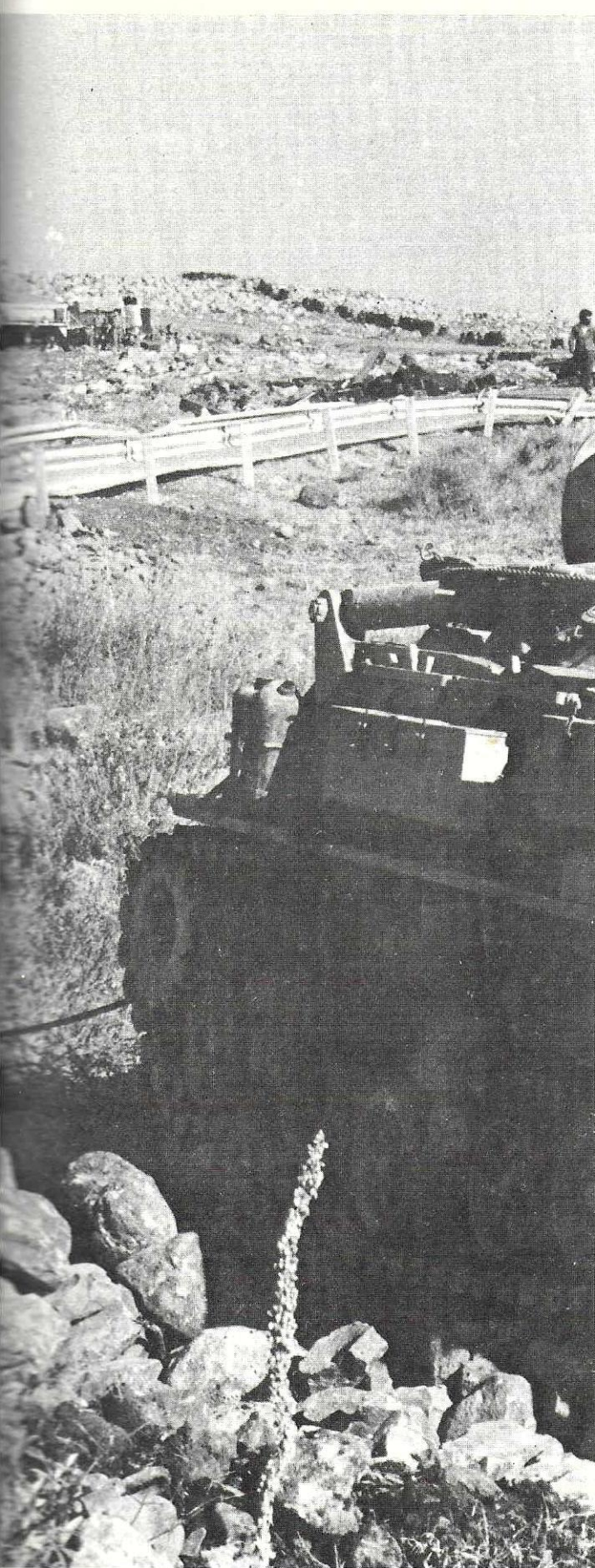
שבו כה נזקקו להם. הגיע טנק אחד ויחד עם טנק החילוף נעשו נסיונות לחלץ את הטנק שנתקע בואדי. "היינו מעלים אותו סנטימטר אחר סנטימטר, ועוד מעט היה עולה למעלה, אך כאן היתה קורית תקלה והוא היה מתדרדר בחזרה. הגיע גם טרקטור וגם בעזרתו לא יכולנו לעשות דבר. חבירתי שני טנקים בזוית מיוחדת, ולא הלך. עברו יומיים ואנו עדיין לא הצלחנו להוציאו. הטנק פשוט היה תקוע!

הכבלים נקרעו במטר האחרון

לא רק הטנק היה תקוע. גם הצוער איציק עדיין היה תקוע בבית הספר לקצינים. בנסיונותיו לצאת מהמקום קרע שמים וארץ. טלפונים רדפו טלפונים והמברקים והתחיינות התחרו זה בזה.

מושיעו היה סרן מנחם, שלשמע פנייתו של איציק אמר "מה? אתה עוד שם?" ומייד החל לטפל בהוצאתם של צוערי החימוש שנותרו במקום. הטפול נמשך פחות מ-24 שעות. מברק מידי עשה את הבלתי יאומן וצוער איציק אשר בעבר שירת כחמש-צריח מצא עצמו בדרך ליחידתו הקודמת.

מיד עם הגיעו ליחידה צורף לצוותו של ברוך ונשלח לסייע לחלץ את הטנק התקוע בואדי. המראה שנגלה לעיניו היה דרמטי. כביש עקלקל וצר, שמצידו נפערה תהום עמוקה אשר תלילותה מהכביש היתה חדה. הטנק שהיה תקוע בקרקעית התהום החל להגרר מעלה מעלה בכיוון הכביש. טנק חילוף, מכונית "ריו" חילוף 21 טנקים נוספים עסקו אותה עת במאמץ המשיכה מהכביש. הכל היה מסתיים בטוב, אלא שלקראת נקרעו הכבלים. הטנק התדרדר בקול רעש אדיר. אכזבה. צידו האחורי של הטנק נתקע בסוללת אבן. צינורות המפלט התחפרו היטב באבן לעומקה. הצריח נתפס לרוחבו של הטנק,

הכבדים תוך אחיזה בחבל. הירידה לתהום נמשכה דקות אחדות. כך הורדנו במספר "נגלות" לא מבוטלות, ארגזי כלים, לומים נוספים, בקבוקי חמצן ואציטלן. ושאר כלים. הורדת המצברים מן הכביש לטנק היוותה בעיה, גם בשל משקלם הרב וגם משום שאסור להטותם כדי למנוע נזילת החומצה המצויה בהם קשרנו חבל אל ידי המצבר ושחררנו את החבל לאט לאט. בעוד ששני אנשים החזיקו את המצבר בידם האחת ואילו בשניה הסתייעו בחבל לצורך סיוע בירידה. בעוד המכר נאים מתחילים לפרק את מכללי גלגל המתח הפגוע עסק המסגר בחיתוך הכנפיים ותאי הזיוד שנמעכו והפריעו בעבודה. הזמן חלף לאיטו והגיעה שעת הצהריים. השמש קפחה על ראשי העובדים, אך הם היו עסוקים בהתמודדות עם הבעיה כיצד להוריד 2 חביות דלק בנות 200 ליטר כל אחת — לתדלוק הטנק. מצאנו חבל נוסף, מספר איציק, ליפפנו אותו סביב לחבית וקצוותיו קשרנו לטנק שעמד על הכביש. שלושה מאתנו אחזו בחבית והחילונו לגלגלה למטה תוך כדי התקדמות הטנק באטיות לכיוון המדרון. מדי פעם הרמנו את החבית מעל פני הקרקע, כדי שהחבל לא ישתפשף באדמה ויקרע.

כשהטנק הגיע לשפת הכביש וכל החבל השתלשל, התברר לנו, כי החבל קצר והחבית הגיעה לגובה מטרה מעל הטנק הפגוע. החלטנו להשאיר את החבית במקומה ולנצל את הפרשי הגובה. חברנו משאבה ידנית לחבית ובעזרתה תדלקנו הטנק. בינתיים סיימו המכונאים את הכנת הטנק להרכבת גלגל מתח חדש. פרסנו את הזחל של הטנק, ומצאנו כי לשם הרכבת גלגל המתח יהיה עלינו לחפור בור מתחת לזחל. את גלגל המתח הורדנו בשיטה דומה לזו שבה השתמשנו להורדת חביות הדלק.

לפתע הצלחנו — הזחל חובר

קראת שעות אחה"צ סיימנו להרכיב את גלגל המתח ונות-
רה רק הבעיה כיצד נעלה את הזחל על גלגל המתח, ונחבר את שני הקצוות.

נעשו נסיונות רבים תוך שימוש בחבלים, מוטות ברזל, היגוי קל של הטנק אך הכל לשוא. נסיונות הנפל נמשכו כשעתיים נוספות ומבלי שנחוש בכך ירד הלילה. המשכנו בעבודתנו לאור זרקורי הטנק ולפתע הצלחנו — הזחל חובר מבלי שנדע כיצד. המשכנו עתה עם מרץ מחודש וסיימנו את העבודות הצדדיות. בשעה 21.00, כאשר חשך צלמוות מסביב הנענו את הטנק. בחשכה כזו היה מסוכן להעלות את הטנק ולכן המתנו לשחרר. עם אור ראשון היו במקום רס"ר ברוך וחולייתו וגם רס"ן אהרון עם צוות טנח החילוץ, מספר איציק, "קשרנו את הטנק בשני כבלים לטנקים שעמדו על הכביש התנענו גם את מנועו ובכוחות משולבים, צעד אחר צעד החל הטנק לעלות.

הטנק נחלץ. "ניצחנו אותו" אומר רס"ן אהרון. גם רס"ר ברוך וחבורתו הרגישו הקלה אך עבודתם לא נסתיימה, 8 ימים ולילות היו בדרכים עד שסיימו את עבודתם ומסרו את קטע הדרך שהוקצה להם לצוות אחר, רענן יותר. הבחורים חזרו לסדנא וקיבלו לידיהם טנקים פגועים שהגיעו מהחזיתות. תוך 3 ימים הוציאו מהסדנא 14 טנקים, כאילו מעולם לא נפגעו, "כאן כבר היו לנו תנאי עבודה וכמובן שקל יותר להתמודד עם בעיות, ולו גם בעיות מסובכות ביותר. □

